contrast

Het bos door de bomen van de Ontbossingsverordening

Stel je voor…

Je bent een chocolatier, een industriële slagerij of schrijnwerkerij, of een garagist. Tijdens een meeting van je beroepsfederatie hoor je dat je in de zeer nabije toekomst rekening zal moeten houden met een Ontbossingsverordening.

Je hoort het donderen in Keulen. Een Ontbossingsverordening tot daaraan toe, maar wat zegt die dan wel over de verkoop van je producten? Dit kan toch niet kloppen?

Even verduidelijken.

De belangrijkste oorzaak van ontbossing is de uitbreiding van landbouwgrond voor de productie van grondstoffen zoals cacao, koffie of hout. De EU is een belangrijke afnemer van producten op basis van deze grondstoffen. Toch waren op EU-niveau de specifieke regels om de impact van de EU op ontbossing en de aantasting van bossen te verminderen beperkt. Daar komt nu verandering in.

Als één van de instrumenten voor de verwezenlijking van de Green Deal, heeft de EU op 9 juni 2023 een verordening aangenomen die specifiek ontbossing en de aantasting van bossen wil tegengaan.

Deze Ontbossingsverordening voorziet dat bepaalde grondstoffen en producten die op basis van deze grondstoffen worden gemaakt (zogenaamde “**relevante grondstoffen**” en “**relevante producten**”) niet mogen worden verkocht in de EU, tenzij zij aan bepaalde voorwaarden voldoen. Dit is ook het geval voor de uitvoer uit de EU van die relevante grondstoffen en producten.

De relevante grondstoffen zijn runderen, cacao, koffie, oliepalm, rubber, soja en hout. De lijst van

relevante producten is langer. Voor onze voorbeelden hierboven bevat de lijst bijvoorbeeld cacaopasta, chocolade, rundsvlees, stoelen, banken en rubberbanden.

De **voorwaarden voor verkoop of export** zijn drieërlei: de relevante grondstoffen en producten (i) mogen na 31 december 2020 geen **ontbossing** hebben veroorzaakt, (ii) moeten geproduceerd zijn **overeenkomstig de relevante wetgeving van het productieland** en (iii) moeten vergezeld zijn van een zorgvuldigheidsverklaring ("**due diligence statement**").

De wetten in het productieland zijn niet alleen bosgerelateerde regels, maar ook grondgebruiksrechten, milieubescherming, arbeidsrechten, mensenrechten en belastings- en corruptiebestrijdingsregels. De Ontbossingsverordening gaat dus over veel meer dan alleen ontbossing.

De **zorgvuldigheidseisen** die de verordening oplegt gelden voor alle marktdeelnemers en handelaren die de relevante grondstoffen en producten verkopen of exporteren. Zij moeten een *due diligence* voeren en de relevante grondstoffen en producten kunnen traceren tot aan het stuk land waar zij zijn geproduceerd. Op basis hiervan moeten zij een zorgvuldigheidsverklaring uploaden naar het informatiesysteem dat de Commissie zal opzetten. Hierdoor nemen zij de verantwoordelijkheid voor het vervuld zijn van de voorwaarden.

De controles op de naleving van de Ontbossingsverordening gebeurt door de **nationale instanties** naargelang het risiconiveau van een bepaald land (laag, standaard of hoog). Landen met een hoger risico worden strenger gecontroleerd: de bevoegde diensten moeten controles uitvoeren bij 9 procent van de marktdeelnemers en handelaren die producten verhandelen uit landen met een hoog risico en slechts bij 1 procent uit landen met een laag risico.

De verordening voorziet dat de EU-lidstaten **corrigerende maatregelen** moeten kunnen opleggen, bijvoorbeeld om niet-conforme producten uit de handel te nemen. Zo moeten douaneautoriteiten ook de import en export van niet-conforme producten kunnen tegenhouden.

Daarnaast moeten de EU-lidstaten waarborgen dat hun bevoegde diensten doeltreffende, evenredige en afschrikkende **sancties** kunnen opleggen. Boetes moeten in verhouding staan tot de veroorzaakte milieuschade en tot de waarde van de betrokken grondstoffen en producten. Maximumboetes moeten minstens 4 procent van de jaaromzet van de betrokken marktdeelnemer of handelaar in de EU bedragen. De mogelijke sancties omvatten ook de tijdelijke uitsluiting van openbare aanbestedingen en de toegang tot overheidsfinanciering.

Particulieren en milieuorganisaties hebben het recht om het verbod op de verkoop of export van niet-conforme producten via de rechtbank af te dwingen en schadevergoeding te vorderen.

Concreet.

- De Ontbossingsverordening verbiedt de verkoop in de EU en de export uit de EU van bepaalde grondstoffen en producten tenzij zij ontbossingsvrij zijn, geproduceerd zijn volgens de wetgeving van het land van productie en voldoen aan zorgvuldigheidseisen.
- De relevante grondstoffen worden met ontbossing en aantasting van bossen in verband gebracht, zoals runderen, cacao, koffie, oliepalm, rubber, soja en hout. De relevante producten die met de grondstoffen worden gemaakt worden opgesomd in de bijlage bij de verordening. Alleen relevante grondstoffen en producten die dateren van na 29 juni 2023 vallen onder het toepassingsgebied van

de verordening.

- De zorgvuldigheideisen betreffen een zorgvuldigheidsverklaring (“*due diligence statement*”) die de marktdeelnemers en handelaren moeten uploaden voor iedere transactie en waarmee zij de verantwoordelijkheid nemen voor het vervullen van de voorwaarden van de Ontbossingsverordening.
- De bevoegde autoriteiten van de EU-lidstaten moeten controles uitvoeren en kunnen verregaande corrigerende maatregelen en sancties opleggen in geval van inbreuken, waaronder boetes tot minstens 4 procent van de jaaromzet van de betrokken marktdeelnemer in de EU.
- Vanaf eind 2024 worden grote ondernemingen aan de diverse verplichtingen onderworpen en vanaf 30 juni 2025 geldt dit ook voor kmo’s. Deze moeten meer beperkte formaliteiten naleven. Zij moeten bijvoorbeeld geen *due diligence* voeren als een directe of indirecte leverancier dit al heeft gedaan.

Meer weten?

- De Ontbossingsverordening vind je hier, en bijkomende informatie over de toepassing van de Ontbossingsverordening vind je in deze FAQ.

Auteurs

Mathieu Vancaillie